

MEMORIJALNI MUZEJ SPOMEN-PODRUČJA JASENOVAC

IZVJEŠĆE O RADU MUZEJA ZA 2015. GODINU

1. SKUPLJANJE GRAĐE

1.2. Terensko istraživanje

Tijekom 2015. godine kustos Đorđe Mihovilović u više je navrata provodio istraživanja u Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu i Hrvatskom željezničkom muzeju u Zagrebu u cilju prikupljanja podataka za potrebe izrade izložbe i knjige o radnicima Radionice državnih željeznica (tvornice Janko Gredelj) koji su bili zatočeni u ustaškim logorima u Jasenovcu i Staroj Gradiški.

Potkraj godine u HDA u Zagrebu vršeno je pregledavanje dijelova pojedinih fondova i zbirki iz razdoblja NDH – fond Ministarstva narodne prosvjete NDH, zbirka AGE FOTO i td. u cilju prikupljanja podataka o prosvjetnim radnicima umorenima u sustavu koncentracijskog logora Jasenovac (Đorđe Mihovilović).

Ostvarena je suradnja s Jevrejskom općinom u Beogradu od koje su nabavljeni scanovi nekih od fotografija koje se nalaze u fondusu tog muzeja (Đorđe Mihovilović)

Ostvarena je suradnja s Arhivom Jugoslavije u Beogradu oko nabavke scanova nekih od fotografija koje se nalaze u fondusu arhiva. Realizacija se predviđa u 2016. godini. (Đorđe Mihovilović)

Ostvarena je suradnja s Jevrejskom općinom u Zemunu oko nabavke scanova nekih od fotografija koje se nalaze u vlasništvu gospodina Nenada Fogela. Realizacija se predviđa u 2016. godini. (Đorđe Mihovilović)

U Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu pregledani su stari brojevi *Novljanskog vjesnika* (1976.-1991.) s ciljem pronalaženja članaka i fotografija koje se odnose na rad Spomen područja Jasenovac (Ivo Pejaković)

1.3. Darovanje

Fotografija zatočenika Cvijetina Bijelića. Poklonio g. Cvijetin Bijelić

Fotografije zatočenika Leopolda i Edite Schwabenitz. Poklonila gđa. Ksenija Pehar

Fotografija zatočenika Dragana Jušića. Poklonila gđa. Marica Delinić

Fotografije članova obitelji Gall. Poklonila gđa. Nada Kuruc

Fotografija zatočenika Svetozara Vučenovića. Poklonila gđa. Mirjana Jurišić

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

Zbirka predmeta: nastavljen je upis zbirke predmeta kroz program M++, upisano je novih 226 predmeta (voditelj zbirke: Ivo Pejaković)

Zbirka dokumenata: ukupno 888 upisa (računalno, u programu M++), od toga 45 u 2015. godini. (Inventirala Maja Kućan)

Zbirka fotografija: Fotografije se većim dijelom čuvaju u posebnim beskiselinskim košuljicama sukladno propisanim uvjetima, te unutar zadanih standarda dopuštene temperature i vlage. U programu M++ dosada je upisano 1760 fotografija. (voditelj zbirke: Đorđe Mihovilović)

Donacija Bogdana Bogdanovića: ukupno 282 upisa (računalno, u programu M++). Zbirka je inventirana u potpunosti. (Inventirala Maja Kućan)

3.8. Stručni arhiv

Unutar stručnog arhiva u koji sadržava kopije dokumenata iz drugih arhiva i muzeja tijekom 2015. imali smo 219 nova upisa. Radi se najvećim dijelom građi Hrvatskog državnog arhiva i Vojnoistorijskog arhiva iz Beograda koja je još sredinom 80-ih godina kopirana u tadašnjem Arhivu Hrvatske i kao nesređena držana u Memorijalnom muzeju. Uz to dio dokumenata prikupljen je novim istraživanjima u HDA u Zagrebu. Ukupno u arhivu imamo obrađenih 1892 dokumenta (inventirao: Đorđe Mihovilović)

3.9. Ostalo

Sekundarna dokumentacija - Fond digitalnih i magnetskih zapisa: ukupno 418 upisa (računalno, u programu S++), od toga 40 u 2015. godini. (Inventirala Ines Sogonić)

Sekundarna dokumentacija – Press Clipping: ukupno 7637 upisa (računalno, u programu Microsoft Word), od toga 910 u 2015. godini. (Inventirala Ines Sogonić)

Sekundarna dokumentacija – Dokumenti – Upitnici zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška: u 2015. godini inventirano je 12 novih upitnika. (Maja Kućan)

Sekundarna dokumentacija – Dokumenti – Sjećanja zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška: ukupno 864 sjećanja. (Inventirala Ines Sogonić)

Digitalizacija muzejske građe - Zbirka dokumenata: ukupno 65 slika za 45 dokumenata načinjeno je u 2015. godini skeniranjem ili fotografiranjem i pridruženo zapisima u programu M++ (Maja Kućan)

Digitalizacija muzejske građe – Zbirka predmeta: u 2015. godini fotografirana su 844 predmeta iz zbirke (Maja Kućan)

Indeks zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška (baza podataka koja upućuje na podatke o pojedinom zatočeniku u muzejskim zbirkama, sekundarnoj dokumentaciji i memoarskoj literaturi) – ukupno 10 328, od toga 214 u 2015. godini upisa (Maja Kućan)

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava

Prikupljeno je (kupnjom, donacijama, muzejskim izdanjima) 57 novih knjiga.

4.2. Stručna obrada knjižničnog fonda

Sve prikupljene knjige inventirane su u Inventarnu knjigu knjižnice. (Inventirala Ines Sogonić)

4.4. Služba i usluge za korisnike

Tijekom 2015. godine usluge knjižnice koristilo je 5 vanjskih korisnika

6. STRUČNI RAD

6.5. Posudbe i davanje na uvid

Zahtjev za ostvarivanje uvida u građu zatražilo je tijekom 2015. godine ukupno 14 korisnika.

6.6. Sudjelovanje na kongresima i savjetovanjima

Kustosica Maja Kućan sudjelovala je 27. studenog 2015. u Zagrebu na panel-diskusiji *Kulturna i obrazovna uloga muzeja i memorijala - preduvjeti i mogućnosti* u sklopu konferencije *Kultura pamćenja danas* u organizaciji udruge Documenta u Zagrebu.

6.8. Stručno usavršavanje

Ožujak – stručno putovanje u Berlin i Buchenwald (kustos Ivo Pejaković)

Kolovoz – stručno putovanje u Brno, obilazak *Muzeja romske kulture* u Brnu i prisustvovanje komemoraciji u bivšem logoru Hodonin (kustos Ivo Pejaković)

Listopad – stručno putovanje u Belgiju u sklopu projekta *Memorylab* (kustos Ivo Pejaković)

6.9. Stručna pomoć i konzultacije

„Jasenovac“ (dokumentarni film autora Bogdana Žižića) – u nekoliko navrata tijekom 2015. godine vršena su snimanja u Jasenovci u drugim lokacijama za potrebe dokumentarnog filma redatelja Bogdana Žižića. Za potrebe snimanja angažiran je ispred JUSP Jasenovac kustos Đorđe Mihovilović kao stručni suradnik. Posljednja snimanja biti će obavljenja u veljači 2016. godine. Premijera filma očekuje se potkraj travnja 2016.

Kustosi muzeja Ivo Pejaković i Đorđe Mihovilović tijekom 2015. odgovorili na 65 upita stranaka vezanih za bazu podataka s imenima žrtava Koncentracijskog logora Jasenovac.

6.13. Ostalo

Poimenični popis žrtava Koncentracijskog logora Jasenovac (baza podataka s podacima o žrtvama logora) – evidentirano ukupno 83.746 žrtava (Đorđe Mihovilović)

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

Naziv izložbe: **Priča o Tediju**

Mjesto održavanja i prostor: Obrazovni centar Spomen-područja Jasenovac

Vrijeme trajanja: 30. siječnja 2015.

Autor stručne koncepcije: Đorđe Mihovilović

Autor likovnog postava (grafičko uređenje plakata): Dalibor Peševski

Opseg: 41 izložbeni pano

Vrsta: povijesna, samostalna

Tema: priča o dječaku Tediju Draušniku koji je kao šestogodišnji dječak zajedno s majkom i mlađim bratom Georgom prošao kroz ustaške logore u Staroj Gradiški i Jasenovcu.

Korisnici: posjetitelji Memorijalnog muzeja

Naziv izložbe: **Oslobodeni Jasenovac**

Mjesto održavanja i prostor: Plato ispred ulaza u Spomen-područja Jasenovac

Vrijeme trajanja: srpanj 2015.

Autor stručne koncepcije: Đorđe Mihovilović

Autor likovnog postava (grafičko uređenje plakata): Dalibor Peševski

Opseg: 16 izložbenih panoa

Vrsta: povijesna, samostalna

Tema: posvećena izgledu prostora bivšeg logora III i mjesta Jasenovac neposredno po ulasku partizanskih jedinica u svibnju 1945. godine.

Korisnici: posjetitelji Memorijalnog muzeja

10. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

10.1. Tiskovine

Motl, Dejan, Mihovilović, Đorđe: „Zaboravljeni, knjiga o posljednjim jasenovačkim logorašima“ (knjiga, 928 stranica)

Prvi put od završetka Drugog svjetskog rata autori su napravili cjelovit prikaz zbivanja s biografijama osoba 169 zatočenika koji su preživjeli posljednje dane logora.

Mihovilović, Đorđe: „Priča o Tediju“ (knjiga, 48 stranica)

Knjiga je objavljena zajedno s istoimenom izložbom u siječnju 2015. godine. Priča je to o dječaku Tediju Draušniku koji je kao šestogodišnji dječak zajedno s majkom i mlađim bratom georgom prošao kroz ustaške logore u Staroj Gradiški i Jasenovcu.

Mihovilović, Đorđe: „Oslobođeni Jasenovac“ (katalog izložbe, 4 stranice)

Prateći katalog izložbe postavljene u srpnju 2015. Na prilaznom platou ispred ulaza u Memorijani muzej. Katalog je posvećen izgledu prostora bivšeg logora III i mjesta Jasenovac neposredno po ulasku partizanskih jedinica u svibnju 1945. godine.

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

Projekt Šafran

- Javna ustanova Spomen područje Jasenovac već sedmu godinu zaredom surađuje s *Holocaust Education Trust Ireland* na *Projektu Šafran* u kojemu učenici osnovnih i srednjih škola sade lukovice šafrana u spomen na djecu ubijenu u Holokaustu. U školskoj godini 2015./2016. u *Projektu Šafran* sudjeluju 133 osnovne i srednje škole s ukupno 4985 učenika, što je najveći broj škola koje su se do sada uključile u ovaj projekt. Voditeljica Projekta Šafran u Hrvatskoj je Ines Sogonić.

Ivo Pejaković

- 10. siječnja – stručno vodstvo za srednjoškolce iz Japana
- 2. veljače – stručno vodstvo za nizozemskog povjesničara Maartena van Riela
- 15. travanja – vodstvo za učenike OŠ Novska
- 6. svibanja – stručno vodstvo za studente slavistike sa Sveučilišta u Grazu

- svibanj – stručno vodstvo za nastavnike iz Hrvatske, Srbije te Bosne i Hercegovine koji su sudjelovali na seminaru *Balkan, Holokaust i Židovi*
- 27. svibanja – stručno vodstvo i radionica za Gimnaziju iz Rijeke
- 3. lipnja – stručno vodstvo za studente iz Muenchena
- lipanj – stručno vodstvo za NVO *Romano Centrum* iz Beča
- 15. lipnja – stručno vodstvo i radionica za OŠ Fužine
- 27. lipnja – vodstvo za grupu učenika u organizaciji Goethe instituta u sklopu projekta *Dvostruki teret – poučavanje o nacionalsocijalizmu*
- 27. kolovoza – stručno vodstvo za mlade aktiviste iz Njemačke u organizacije stranke *Die Linke*
- 8. rujna – stručno vodstvo prilikom posjeta Rolanda Jahna, ravnatelja ureda za istraživanje STASlja, tajne policije Demokratske Republike Njemačke
- 17. rujna – stručno vodstvo za grupu srednjoškolskih nastavnika iz Italije
- 29. rujna – stručno vodstvo za Thomasa Lutza, ravnatelja *Topografije terora* uz Berlina
- 3. rujna – stručno vodstvo za udruženje antifašista iz Rijeke
- 26. listopada – stručno vodstvo za NVO i aktiviste iz Prijedora i Sanskog Mosta
- 28. listopada – stručno vodstvo za studente iz Švicarske
- 25. studenog – stručno vodstvo za aktiviste *Centra za nenasilnu akciju* iz Sarajeva i Beograda
- 10. prosinca – stručno vodstvo za djelatnike i suradnike muzeja *Tunela spasa* iz Sarajeva

Maja Kućan

- 26. veljače – stručno vodstvo i radionica s učenicima gimnazije iz Pakraca
- 13. ožujka - stručno vodstvo i radionica s učenicima gimnazije iz Rijeke
- 25. ožujka - stručno vodstvo i uvod u razgledavanje muzeja na engleskom jeziku za grupu srednjoškolaca iz Italije
- 7. svibnja – stručno vodstvo za izraelsku redateljicu Nicu Gonen i pratnju
- 15. svibnja – stručno vodstvo po vanjskom prostoru i muzeju na engleskom jeziku za grupu studenata i nastavnika Traveca Nazarene University, Nashville, Tennessee
- 16. svibnja - stručno vodstvo po vanjskom prostoru i muzeju na engleskom jeziku za grupu studenata i nastavnika iz Louisvillea, Kentucky

- 26. svibnja – uvod u razgledavanje muzeja za grupu slovenskih turista
- 27. svibnja – stručno vodstvo za grupu studenata i nastavnika Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu
- 21. lipnja – uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetilaca iz Beograda
- 7. srpnja – uvod u razgledavanje muzeja na engleskom jeziku za grupu mladih izraelskih ambasadora
- 9. srpnja – stručno vodstvo na engleskom jeziku za grupu povjesničara umjetnosti i povjesničara iz Hrvatske i inozemstva
- 12. srpnja – uvod u razgledavanje muzeja za grupu talijanskih turista
- 19. srpnja – uvod u razgledavanje muzeja za sudionike volonterskog kampa Gradskog muzeja u Sisku
- 24. kolovoza – stručno vodstvo na engleskom jeziku za grupu posjetitelja iz Velike Britanije i Izraela
- 1. rujna – uvod u razgledavanje muzeja na engleskom jeziku za grupu njemačkih turista
- 13. rujna – stručno vodstvo za grupu umirovljenika iz Varaždina
- 17. rujna – uvod u razgledavanje muzeja na engleskom jeziku za grupu posjetilaca iz Nizozemske
- 18. rujna – uvod u razgledavanje muzeja na engleskom jeziku za grupu srednjoškolaca iz Švicarske
- 15. listopada – stručno vodstvo za grupu gimnazijalaca iz Slovenije
- 19. listopada – stručno vodstvo za sudionike regionalne škole tranzicijske pravde u organizaciji Fonda za humanitarno pravo
- 14. studenog – stručno vodstvo za izviđački odred „Tur“ iz Velike Gorice
- 19. studenog – stručno vodstvo za posjetitelje iz Muzeja grada Koprivnice

Ines Sogonić

- 24. veljače 2015. - stručno vodstvo po spomeničkom prostoru i obrazovni program s grupom učenika iz Osnovne škole Ivana Meštrovića u Zagrebu
- 18. ožujka 2015. - stručno vodstvo po spomeničkom prostoru i obrazovni program s grupom učenika iz Osnovne škole Popovača
- 29. travnja 2015. - stručno vodstvo po spomeničkom prostoru i obrazovni program s grupom učenika iz Osnovne škole Krk

- 5. svibnja 2015. - stručno vodstvo po spomeničkom prostoru i obrazovni program s grupom učenika iz Osnovne škole Ludina
- 11. svibnja 2015. - uvod u razgledavanje muzeja za grupu turista iz Kine
- 11. svibnja 2015. - uvod u razgledavanje muzeja za grupu studenata iz Banja Luke
- 15. svibnja 2015. - uvod u razgledavanje muzeja za posjetitelje iz Udruge antifašističkih boraca NOR-a iz Breze
- 10. lipnja 2015. - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Hong Konga
- 13. lipnja 2015. - vodstvo po spomeničkom prostoru i uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Saveza antifašista iz Brestanice iz Slovenije
- 27. lipnja 2015. - vodstvo po spomeničkom prostoru i Memorijalnom muzeju s grupom iz ljetne škole u sklopu EU projekta "Dvostruki teret - učenje o nacionalsocijalizmu i holokaustu u Europi"
- 11. srpnja 2015. - vodstvo po spomeničkom prostoru i Memorijalnom muzeju s grupom iz Muzeja Holokausta u Washingtonu
- 9. kolovoza 2015. - vodstvo po spomeničkom prostoru i uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Udruge antifašista Grada Buzeta
- 5. rujna 2015. - vodstvo po spomeničkom prostoru i uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Udruge žena iz Lukovdola
- 6. rujna 2015. - vodstvo po spomeničkom prostoru i uvod u razgledavanje muzeja za grupu umirovljenika iz Kalnika
- 6. rujna 2015. - vodstvo po Memorijalnom muzeju za grupu američkih posjetitelja
- 3. listopada 2015. - vodstvo po spomeničkom prostoru i uvod u razgledavanje muzeja za grupu učenika i umirovljenika u organizaciji Udruga antifašističkih boraca i antifašista iz Rijeke

Đorđe Mihovilović

- 23. veljače – stručno vodstvo i radionica s učenicima osnovne škole iz Popovače
- 13. ožujka – stručno vodstvo s učenicima gimnazije iz Karlovca
- 4. travnja - vodstvo po spomeničkom prostoru i Memorijalnom muzeju s grupom KUD „Mladen Stojanović“ iz Velenja
- 5. travnja - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Švicarske
- 2. svibnja - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Radgone
- 2. svibnja - uvod u razgledavanje muzeja za ŽKK Pitomača

- 22. svibnja - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Italije
- 30. svibnja - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz SAD
- 30. svibnja - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Maribora
- 27. lipnja - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Kočevja
- 27. lipnja - vodstvo po spomeničkom prostoru i Memorijalnom muzeju s grupom iz ljetne škole u sklopu EU projekta "Dvostruki teret - učenje o nacionalsocijalizmu i holokaustu u Europi"
- 15. srpnja - vodstvo po spomeničkom prostoru i Memorijalnom muzeju s grupom izviđača iz Splita
- 19. rujna - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Čakovca
- 19. rujna - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Morske Sobote
- 1. listopada - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz SAD
- 6. listopada - uvod u razgledavanje muzeja za grupu posjetitelja iz Nove Gorice
- 7. listopada - stručno vodstvo i radionica s učenicima osnovne škole iz Lipovljana
- 3. studenog – razgledavanje muzeja s ambasadorom Slovenije

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU (PR)

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

Snimanje za prilog HRT u povodu komemorativne svečanosti u Jasenovcu (Đorđe Mihovilović)

Snimanje za prilog radio postaje Novska za prilog u povodu Noći muzeja (Đorđe Mihovilović)

Snimanje za potrebe dokumentarnog filma o ustaškim logorima u NDH u izraelskoj produkciji (Nataša Mataušić, Đorđe Mihovilović)

Snimanje za dokumentarni film o stradanju Roma u Europi koji je rađen u produkciji iz Slovačke (Ivo Pejaković)

Snimanje za emisiju HTVa „Manjinski mozaik“ (Ivo Pejaković)

Snimanje za emisiju kineskog nacionalnog radija (Ivo Pejaković)

Snimanje za HTV za potrebe dokumentarne serije o NDH (Ivo Pejaković)

12.3. Predavanja

Povodom 70 godina od oslobođenja koncentracijskog logora Jasenovac, u Beogradu je 21. listopada 2015. otvorena privremena memorijalna intervencija „Paviljon sjećanja na proboj i žrtve koncentracijskog logora Jasenovac“. Paviljon je otvoren na Kalamegdanu, a govore prilikom otvaranja održali su Borka Pavićević, voditeljica Centra za kulturnu dekontaminaciju, Vesna Teršelič, voditeljica Documente – centra za suočavanje s prošlošću, David Kabalin, autor memorijalne intervencije te Đorđe Mihovilović, viši kustos Memorijalnog muzeja Spomen područja Jasenovac.

Nakon otvaranja, održan je i okrugli stol u prostoru Centra za kulturnu dekontaminaciju na temu „Pamćenje žrtava koncentracijskog logora Jasenovac te drugih žrtava fašizma“. Na okruglom stolu su svoja izlaganja predstavili dr. Olga Manojlović Pintar s Instituta za noviju istoriju Srbije te kustosi Spomen područja Jasenovac, Đorđe Mihovilović i Ivo Pejaković.

13. lipnja 2015. na Mrakovici viši kustos Memorijalnog muzeja Jasenovac Đorđe Mihovilović održao je radionicu i predavanje na temu „Proboj iz jasenovačkog logora Ciglana 22. 4. 1945. godine“.

U organizaciji Inicijative mladih za ljudska prava u Bosni i Hercegovini, Centra za mlade „Kvart“ iz Prijedora i udruge „Optimisti 2004“ iz Kozarca od 12. do 17. lipnja 2015. godine održava se šesti po redu regionalni kamp „Kozarac 2015“.

Kamp okuplja mlade iz cijele Bosne i Hercegovine (Sarajeva, Banja Luke, Prijedora, Tuzle, Konjica...) s ciljem pokretanja dijaloga o teškim temama iz prošlosti, ali i propitivanja načina na koje se sjećamo žrtava i obilježavamo mjesta stradanja. Osim toga, upoznavanje, druženje i povezivanje mladih osoba je značajan aspekt ovog događaja.

U protekla dva navrata 2013. i 2014. godine sudionici Kampa posjetili su Spomen-područje Jasenovac u sklopu obilaska memorijala iz Drugog svjetskog rata. Kako organizatori ove godine nisu bili u mogućnosti organizirati posjet Jasenovcu, Spomen-područje Jasenovac prihvatilo je njihov poziv za sudjelovanjem u radu Kampa.

26. ožujka 2015. godine u Osnovnoj školi „Grigor Vitez“ u Poljani viši kustos Spomen-područja Jasenovac Đorđe Mihovilović održao je predavanje na temu stradanja djece u

koncentracijskom logoru Jasenovac i ustaškim logorima uopće. Javna ustanova Spomen-područje Jasenovac rado se odazvala pozivu učiteljice Danijele Marijanović i učenika 8. razreda koji ove godine nisu bili u mogućnosti posjetiti Memorijalni muzej Jasenovac. U predvorju škole postavljena je i učenička izložba posvećena djeci stradaloj u vrijeme Holokausta.

12.4. Promocije i prezentacije

27. siječnja, na Međunarodni dan sjećanja na Holokaust, u Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu održana je prezentacija knjige „*I zidovi imaju uši*“: *Pisma zatočenika logora Jasenovac i Stara Gradiška* kustosice Maje Kućan.

28. siječnja, u prostoru Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH održana je promocija knjige „Zagrebački tramvajci u koncentracijskom logoru Jasenovac“ autora Đorđa Mihovilovića, višeg kustosa Spomen-područja Jasenovac. Promocija je održana u sklopu obilježavanja Dana sjećanja na žrtve Holokausta. Na promociji će govoriti: Na promociji su govorili Franjo Habulin, predsjednik Saveza antifašističkih boraca i antifašista RH, Nataša Jovičić, ravnateljica Spomen-područja Jasenovac, Nataša Mataušić, predsjednica Upravnog vijeća Spomen-područja Jasenovac i Đorđe Mihovilović, autor.

12.7. Ostalo

Vijesti na web-stranici ustanove: <http://www.jusp-jasenovac.hr/Default.aspx?sid=5027> (uređuje Ines Sogonić; tijekom 2015. godine dodano je 30 vijesti)

Facebook-stranica ustanove: <https://www.facebook.com/JasenovacMemorialSite> (uređuje Maja Kućan)

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA (Ostali programi: godišnja komemoracija; izdvojene zbirke i lokaliteti: romsko groblje u Uštici)

VRSTE ULAZNICA (TIP POSJETITELJA) / upisati cijenu ulaznice	BROJ POSJETITELJA PO PROGRAMIMA			EDUKACIJSKI PROGRAMI	MANIFESTACIJE, OTVORENJA, PROMOCIJE, AKCIJE I DR.	NOĆ MUZEJA	MEĐUNARODNI DAN MUZEJA	MUZEJSKE IZLOŽBE U DRUGIM SREDINAMA	IZDVOJENE ZBIRKE I LOKALITETI	OSTALI PROGRAMI (NAVESTI KOJI)	UKUPNO
	STALNI POSTAV	POVREMENE IZLOŽBE	UKUPNO STALNI POSTAV + IZLOŽBE								
ODRASLI	4.450		4.450			87					4.537
UČENICI, STUDENTI											
UMIROVLJENICI, OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA											
GRUPNI POSJETI (ODRASLI) - broj osoba	2.741		2.741	117					500	2100	5.458
GRUPNI POSJETI (DJECA, UČENICI, STUDENTI) - broj osoba	678		678	773							1.451
GRUPNI POSJETI (UMIROVLJENICI) - broj osoba											
OBITELJSKA ULAZNICA - broj osoba											
BESPLATAN ULAZ											
OSTALO											
UKUPNO:	7.869		7.869	890					500	2100	11.446
SVEUKUPAN BROJ POSJETITELJA:											11.446

15. FINANCIJE

15.1. Izvori financiranja

Spomen područje Jasenovac u potpunosti se financira iz državnog proračuna.

16. OSTALE AKTIVNOSTI

16.2. Ostalo

Spomen područje Jasenovac obilježilo je Noć muzeja izložbom „Priča o Tediju“. U 18 sati svima nazočnima obratili su se ravnateljica Spomen područja Jasenovac Nataša Jovičić, autor izložbe Đorđe Mihovilović te članovi obitelji Draušnik. Program je trajao do 22 sata.

U sklopu ovogodišnje komemoracije za Rome stradale u logoru Uštica (2. kolovoz), izrađena su četiri informativna panoa za posjetitelje romskog groblja u Uštici koja pojašnjavaju stradanje i genocid počinjen nad Romima u kompleksu logora Jasenovac (kustos Ivo Pejaković).